

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

ÜDS

ÜN VAN DEĞİŞİKLİĞİ

SINAVLARINA HAZIRLIK

KONU ANLATIMLI - SORU BANKASI

DİN GÖREVLİSİ

Soruların çözümlerine, kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere ve konulardaki ek formlara erişebilmek için QR kodu okutunuz.

PEGEM

AKADEMİ

Komisyon

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI - DİN GÖREVLİSİ

ISBN 978-625-5964-76-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2025, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı- Din Görevlisi için hazırladığımız görevde yükselme sınavına hazırlık konu anlatımlı - soru bankası kitabımız, en son yayımlanan sınav ilanındaki konular kapsamında, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Sınava girecek olan adaylarımızın, yayınıımızda bulunan mevzuat konularında yer alan Ek Form veya Örnek Formlara (<http://www.mevzuat.gov.tr/>) İnternet adresinden ilgili Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Kanun Hükmünde Kararname, Yönetmelik, Tebliğ vb. içeriklerinden erişebileceğinizi belirtiriz. Kitabımızdaki konularda teorik çerçeve net bir şekilde çizilmiş, çözümlü ve cevaplı testlere yer verilmiştir. Okuyucularımıza güncel ve çalışmalarını pekiştirecek yöntemleri sunmak amacıyla özenle hazırlanan bu yayınıımızın sınava hazırlanan siz değerli okuyucularımıza katkı sağlamasını diliyoruz. Kitaba ilişkin sorularınızı yayinevi@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538 594 92 40 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır. Yayınıımızın baskı tarihinden sonraki değişikliklere karekodu okutarak ulaşabilirsiniz.

PEGEM Akademi

İÇİNDEKİLER

1. TEFSİR	1
2. HADİS VE HADİS USÛLÜ	51
3. FİKİH - İSLAM HUKUKU	77
4. İSLAM İBADET ESASLARI	120
5. KELAM - İSLAM İNANÇ ESASLARI	172
6. İSLAM MEZHEPLERİ VE AKIMLARI	226
7. SİYER - İSLAM TARİHİ	262

KUR'AN'IN NÜZULU VE METİNLEŞMESİ

Kur'an'ı Kerim, yüce Allah tarafından insanlığa gönderilmiş en son ilahi kitaptır. Son peygamber Hz. Muhammed'e yaklaşık yirmi üç yılda nazil olmuştur.

Kur'an'ın Nüzul Süreci: Vahiy

Sözlük Anlamı: V-h-y kelimesinin mastarı olup gizli ve süratli bildirmek, seslenmek, fısıldamak, emretmek, telkin etmek, ilham etmek, işaret etmek, yazı yazmak, bir şeyi başkasına intikal ettirmek, elçi göndermek ve içgüdü anlamlarına gelir.

Terim anlamı: Yüce Allah'ın insanlara ulaştırılmasını istediği mesajlarını peygamberlerine, alışılmışın dışında gizli bir yolla süratli bir şekilde iletmesidir.

Vahyin Başlangıcı: Hz. Aişe, Resulullah'ın vahiy başlangıcının uykuda sadık rüya görmekle olduğunu bildirmiştir. Bu arada yalnızlık kendisine sevdirmiş, Resulullah Hira Mağarası'na çekilerek ibadete dalmıştır. Bu duruma "Tahannus" denir.

Bu durum 27 Ramazan 610 tarihine kadar devam etmiştir. Bu tarihte yine Hira Mağarası'nda iken Cebrail ona gelip "Oku!" demiş Resulullah "ben okuma bilmem" cevabını vermiştir. Üçüncü defa meleğin aynı soruyu sorması sonrasında Alak sûresinin ilk beş ayeti nazil olmuştur. Korku içinde Hz. Peygamber, Hz. Hatice'nin yanına giderek olanları anlatmıştır. Hz. Hatice Resulullah'ı teskin ettikten sonra Hz. Hatice'nin amca oğlu ve aynı zamanda bir bilgin olan Varaka b. Nevfel'in yanına götürerek olanları anlatmıştır. Varaka, Hz. Peygamber'e gelenin Cebrail olduğunu müjdelemiştir.

Sonrasında vahiy bir müddet kesilmiş (fetret-i vahiy) daha sonra Müddessir sûresinin baş tarafı nazil olmuştur.

Vahyin Çeşitleri:

1. **Vahiy-i Metlûv:** Okunan vahiydir. Kelimesi kelimesine nazil olmuş metindir. Namazlarda kıraatte okunan vahiydir. Yani Kur'an'ı Kerim'dir.
2. **Vahiy-i Gayrı Metlûv:** Peygamber'in diliyle ifade edilen, namazlarda kıraatte okunmayan vahiydir ki Hadis-i Şerifler bu nevidendir.

Vahyin Geliş Şekilleri

Bu husus Kur'an'da Şûra sûresi 51. ayette şöyle geçmektedir:

"Allah bir insanla ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur yahut bir elçi gönderip izniyle ona dilediğini vahyeder." (Şûra (42), 51)

1. Allah'ın mesajları peygamberinin kalbine doğrudan yerleştirmesi
2. Vahyin perde arkasından bildirilmesi
3. Sadık rüya (Bu vahiy çeşidi vahyin başlangıcında olmuştur. Sadık rüya ile hiçbir ayet ve sûrenin inmediği bildirilmektedir.)
4. Cebrail'in aslî sûretiyle görünerek vahiy getirmesi
5. Cebrail'in görünmeden çingirak sesine benzer bir vahiy getirmesi
6. Cebrail'in insan şeklinde görünmesi

Vahiy Esnasında Görülen Hâller

1. En soğuk günde bile Resulullah'ın alnının terlemesi
2. Resulullah'ın üzerine büyük bir ağırlığın çökmesi
3. Resulullah'ın yanında bazen arı uğultusuna benzer bir ses işitilmesi
4. Resulullah'ın sırt üstü yatıp üzerini örttürmesi ve yüzünün kızarması
5. Bunların dışında Resulullah'ın uykusunun gelmesi, vücudunun kaskatı kesilmesi

Vahiy ve İlham Arasındaki Farklar

1. Vahyin kaynağı belli, ilhamın kaynağı belli değildir.
2. Vahiy vasıtalı ilham ise vasıtasız olarak tecelli eder.
3. Vahiy son bulmuştur, ilham ise devam etmektedir.
4. Vahiy bağlayıcıdır, ilham ise bağlayıcı değildir.
5. Vahiy külli ve umumî, ilham ise cüz'î ve hususidir.
6. Vahyî bilgiler birbiriyle çelişmez ancak ilham bilgileri birbiriyle çelişebilir.

Vahiy Kâtipleri

Birçok sahabe vahiy kâtipliği yapmıştır. Medine Dönemi'nde Hz. Peygamber'e 65 kişi vahiy kâtipliği yapmıştır. Mekke'de ilk vahiy katibi Abdullah b. Sa'd b. Ebî Sarh', Medine'de ilk vahiy katibi Übey b. Ka'b'dir. Ondan sonra Zeyd b. Sabit vahiy kâtipliği yapmıştır.

Ebû Bekir, Ömer b. Hattab, Ali b. Ebî Tâlib, Osman b. Affan, Zübeyr b. Avvâm, Amr b. Âs, Huzeyfe b. Yeman, Amir b. Fûheyre, Muaviye, Abdullah b. Erkam, Talha b. Ubeydullah ve Halid b. Velid vahiy kâtiplerinden birkaçıdır.

Vahyin Yazıldığı Malzemeler

Hurma yaprakları, ince beyaz taşlar, kürek ve kaburga kemikleri, işlenmemiş deri, ince deri (rakk), çanak-çömlek parçaları, parşömen parçaları, tahta levhalar ve bez parçaları inen ayetlerin yazıldığı malzemelerdir.

Vahye Ait Bazı Terimler

El-Hadarî: Hz. Peygamber seferde değilken inen ayetler. Kur'an'ın ekserisi bu şekilde nazil olmuştur.

Es-Seferî: Seferde ve savaşta inen ayetler (Nisa sûresinin 176. Ayeti).

En – Nehârî: Gündüz nazil olan vahiyler (Kur'an'ın ekserisi gündüz nazil olmuştur).

El – Leylî: Gece inen vahiyler (Tevbe / 118).

Es – Sayfî: Yaz mevsiminde inen ayetler (Nisa sûresi 176).

Eş – Şitâî: Kış mevsiminde nazil olan ayetler (Nur sûresi 11-26. Ayetler).

El – Firâşî: Hz. Peygamber yatağında iken inen ayetler (Maide sûresi 67. Ayet).

El – Ardî: Hz. Peygamber yeryüzünde iken nazil olan ayetler.

Es – Semâî: Hz. Peygamber semada iken inen ayetler (Bakara 285. Ayet).

Vahyin Nüzul Aşamaları

Levhi mahfuza inmesi → Yakın sema denen Beytu'l – izze indirilmesi (Âlimlerin çoğunluğuna göre buraya toptan indirilmiştir.) → Hz. Peygamber'e indirilmesi şeklindedir.

Kur'an'ı Kerim'de her şeyin yüce Allah'ın ilminde olduğu ve kaydedildiği bildirilir. Bu kayıtla ilgili olarak Levh-i mahfuz, kitab-ı meknun, ümmül kitab ve kitab-ı mübin kavramları kullanılmıştır.

NOT

Vahyin Hz. Peygamber'e Parça Parça İndirilmesinin Hikmetleri

1. Hükümlerde mükellefiyet hususunda Müslümanlarca kolaylık sağlamıştır.
2. Çoğunluğu okuma - yazma bilmeyen Arapların Kur'an'ı okuma ve anlamaları kolaylaşmıştır.

“Biz Kur'an'ı, insanlara dura dura okusun diye âyet âyet ayırdık ve onu peyderpey indirdik.” (İsra / 106)

3. Ona inanmayanların iç yüzleri ortaya çıkmıştır.

“Münafıklar, kalplerinde olan şeyleri, yüzlerine karşı açıkça haber verecek bir sürenin üzerilerine indirilmesinden çekinirler. De ki: ‘Siz alay ede durun! Allah, çekindiğiniz o şeyi ortaya çıkaracaktır.’” (Tevbe, 64)

4. Soru ve sorunlara anında cevap ve çözüm getirilmiştir.
5. Vahyin sürekliliği Hz. Peygamber ve ashaba moral kaynağı olmuştur.
6. Yapılan hatalar anında düzeltilmiştir.
7. Kur'an'ın ezberlenmesi ve yazılması kolaylaşmıştır.
8. Kur'an'ın önceden başkası tarafından yazıldığı şüphesini ortadan kaldırmıştır.
9. İlahi irade tarafından değiştirilmesi gereken bazı hükümlerin zamanı gelince değiştirilmesine imkân sağlamıştır. (Nasih-Mensuh)
10. Böylece edebiyatçılara meydan okumuştur.

KUR'AN'IN MUSHAFLAŞMASI

- Hz. Peygamber kendine indirilen ayetleri önce ezberler sonra tebliğ ederdi.
- Hz. Peygamber ayetleri önce erkeklere sonra kadınlara okurdu. Onu dinleyenler yazı biliyorsa yazıyorlar, yazma imkânı olmayanlar ezberliyordu.
- İnen ayetler vahiy kâtipleri tarafından yazılıyordu.
- Bu ezberleme ve yazım Hz. Peygamber hayatta olduğu sürece devam etti.
- Hz. Peygamber'in vefatı sonrasında Yemame Savaşı'nda 70 kurrâ sahabe şehit edilince Hz. Ömer'in teklifiyle Hz. Ebu Bekir Dönemi'nde ayetler bir araya toplandı.
- Kur'an'ın bir araya toplanması işi Zeyd b. Sabit başkanlığında bir heyet tarafından yapıldı.

Sahabeyi Kur'an'ı Ezberlemeye Sevk Eden Sebepler

1. Güçlü bir hafızaya sahip olmaları
2. Namazda belli miktarda Kur'an okumanın gerekli oluşu
3. Kur'an'ın emir ve yasaklarına uymanın gerekli olması
4. Resulullah'ın Kur'an eğitimi ile bizzat ilgilenmesi
5. Kur'an okuyanlara verilecek sevabın büyük olması

Kur'an'ın Hz. Peygamber Dönemi'nde Bir Cilt Hâlinde Toplanmayışının Sebepleri

1. Hz. Peygamber hayatta olduğu müddetçe vahyin devam ediyor oluşu
2. Ayet ve sûrelerin nüzul tarihine göre sıralanmıyor oluşu
3. Vahyin tamamlanmasıyla Hz. Peygamber'in vefatı arasındaki sürenin kısa olması. (Âlimlerin çoğuna göre bu süre 9 gecedir.)

B. Tabiin

Peşinden gitmek, tabii olmak anlamına gelen tabiin kelimesi hadis ilminde mü'min olarak bir veya birkaç sahabiyle karşılaşan ve Müslüman olarak ölen kimsedir. Tabiin döneminin sonu hicri 150 civarıdır. İlk vefat eden tabiin Ma'mer b. Yezid, son vefat eden ise Halef b. Halife'dir. Tabiin tabakasında 7 kişiye Fukaha-i Seb'a ismi verilmiştir. Fukaha'i Seb'a adı verilen sahabeler şunlardır;

1. Said b. El-Müseyyeb
2. Kasım b. Muhammed
3. Urve b. Zübeyr
4. Harice b. Zeyd
5. Ebu Seleme b. Abdurrahman
6. Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe
7. Süleyman b. Yesar

Muhadramun

Cahilliye ve İslam devirlerine yetişip Hz. Peygamber zamanında Müslüman olmuş ancak onu görememiş kimselere denir. Üveys el-Karani, Osman en-Nehdi, Alkame b. Kays muhadramun içerisinde yer alır.

C. Etbau't-Tabiin

Tabiine tabii olanlar anlamına gelir. Hadis ilminde ise mü'min olarak tabiinde bir veya birkaç kişiyle karşılaşan ve Müslüman olarak ölen kimsedir.

RAVİLERİN CERH VE TA'DİLİ

Cerh sözlükte maddi veya manevi olarak yaralamak anlamına gelir. İstilahta ise gerekli tenkit şartlarını taşıyan güvenilir bir âlimin bir raviyi kendisinde veya rivayetinde tespit ettiği geçerli bir kusurdan dolayı tenkit etmesidir. Ta'dil, sözlükte doğrulamak, dengeye getirmek ve düzeltmek manasına gelir. Hadis ilminde ta'dil bir ravinin kendisine veya rivayetine bakarak güvenilir olduğunu açıklamaktır. Ta'dil tezkiye ile eş anlamlıdır. Cerh edene carih, cerh edilene mecruh, ta'dil edene muaddil (müzekki), tadil edilene adil bu faaliyete ise tenkit denir.

Cerh ve Ta'dilin Şartları

1. Münekkidin kendisi cerh edilmemiş olmalıdır.
2. Münekkidi doğru sözlü, ilim ve takva sahibi, iyi niyetli ve tarafsız olmalıdır.
3. Münekkidi cerh ve ta'dil sebepleriyle lafızlarının anlamını iyi bilmelidir.
4. Münekkidi cerh-ta'dil adabına uyarak tenkitte ılımlı olmalı, gerektiğinde ve gereği kadar cerh etmelidir.

RAVİLERİN ÖZELLİKLERİ**1. Adalet**

Ravi'de bulunması gereken rivayet ehliyetini ifade eder. Ravinin dini ve ahlaki ölçütlere uygun davranmasıdır.

Adaletin Unsurları: İslam, bulûg, akıl, takvâ ve mürüvvettir (onur).

2. Zabt

Ravinin ezberden rivayet ediyorsa hadisi iyice ezberlemesi, kitaptan rivayet ediyorsa kitabını her türlü değişikliğe karşı koruması, mana olarak rivayet ediyorsa kullandığı lafızların ne anlama geldiğini bilmesidir.

Zabtın Unsurları

- a. Hıfz
- b. Kitabı korumak
- c. Lafızların anlamlarını bilme
- d. **Teyakkuz:** Ravinin rivayetlerini iyi bilmesi, tanıması ve başkalarının rivayetlerinden ayırt edebilme dikkatini göstermesidir. Dikkat ve uyanıklık anlamına gelir.

Zabtın Tespit Yolları

- a. **Mukayese:** Farklı rivayetlerin birbirleri ile karşılaştırılmasıdır.
- b. **İmtihan:** Ravilerin rivayet bilgilerinin haberli ya da habersiz yoklanmasıdır.

Zabt yönünden ravilerin taksimi:

1. Hıfz ve itkan sahibi olanlar.
2. Bazen yanlışlıkla birlikte hadisleri genellikle sahih olanlar. Bunların hadisleri alınır.
3. Genellikle hata yapanlar ve yanlışlar. Bunların rivayetleri alınmaz.

NOT !

Zabtı Bozan Hâller

1. Hadis öğrenimi esnasında uyuklamak
2. Sahih bir nüsha ile karşılaştırılmayan kitaptan rivayet etmek
3. Telkine açık olmak
4. Çokça şaz ve münker hadis rivayet etmek
5. Rivayet hatalarında inadına direnmek

2. Temettu' Haccı:

Hacı adayı mikatta sadece umre niyetiyle ihrama girer. Umreyi yapıp ihramdan çıkar. Tevriye günü (Arefe öncesi gün) tekrar ihrama girip hac vazifesine başlar. Temettü haccında umre ihramına şevval başında girip umre sonrası ile hac ihramı arasında memleketine dönmemesi gerekir. Temettu' haccında kurban vaciptir.

3. Kırân Haccı:

Tek yolculukta ve tek ihramla hem umrenin hem de haccın yapıldığı hac çeşididir. Arada temettu' aksine ihramsız bir hayat yoktur. Kurban kesmek vaciptir.

Hüküm Bakımından Hac**1. Farz Hac:**

Belirli şartları taşıyan kimselerin hayatlarında bir kez hac yapmaları farzdır.

2. Vacib Hac:

Hacca gitmeyi adanmış kimsenin ve hacca başlayıp yarıda bırakmış kimsenin hac yapması vaciptir.

3. Nafile Hac:

Farz ve vacip olmadan yapılan hacdır.

Hanefi mezhebine göre bu hacların fazilet sıralaması kırân, temettu' ve ifrad şeklindedir. Şafiilere göre ise ifrad, temettu' ve kırân şeklindedir. Bu mezhebe göre hac gibi umrenin de hayatta bir defa yapılması farzdır.

NOT !**Hac İbadetinin Uygulanışı****İfrad Haccı**

Mikat öncesi veya mikatta hac niyetiyle ihrama girilir. Mekke'ye varınca gusül abdesti veya abdest alarak kudum tavafı yapılır, sonrasında say aradaki boşluklarda nafile tavaf yapılır.

Tevriye günü Arafat'a intikal edilip Arefe günü Arafat'ta geçirilir. Sonra Müzdelife'ye geçilip gece orada geçirilir. Bayram sabahı Mina'ya geçilip şeytan taşlanır ve daha sonra tıraş olunup ihramdan çıkılır. Artık cinsel ilişki hariç ihram yasakları kalkmış olur. Buna **birinci tahallül** denir.

Mekke'ye gidip Kâbe tavaf edilir (ziyaret tavafı) böylece ihram yasakları tamamen kalkmış olur (**ikinci tahallül**). Bayramın ikinci ve üçüncü günleri Mina'ya tekrar gidilip üç cemreye yedişer taş atılır. Dönüşe kadar Mekke'de kalınır ve Veda Tavafı yapılır. Şafiiler bayram çıktıktan sonra Ten'im

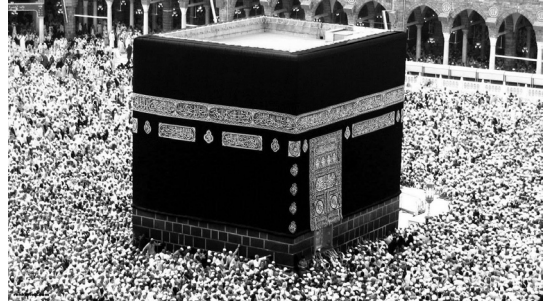
denen yere gidip umre için yeniden ihrama girerler. Kâbe'yi tavaf ve sa'y yapıp traş olarak ihramdan çıkarlar. Böylece hem farz hac hem de farz umre yapılmış olur. Hanefilerde dilerse umreyi aynı şekilde yaparlar ancak aynı seyahatte umrenin sık aralıklarla tekrarlanması hoş karşılanmaz.

Temettu' Haccı

Mikatta veya öncesinde hacı adayı umre için ihrama girip Kâbe'yi tavaf ve sa'y yapar. Sonrasında traş olup ihramdan çıkar. Mekke'den ihramsız hayatını devam eder. Tevriye günü veya öncesinde hac ihramına girip haccı yapar. Arafat'a çıkar. Sonraki kısım ifrad haccındaki gibidir. Temettu' haccını yapan tıraş olmadan veya traş sonrasında bir kurban keser. İfrattan farklı olarak daha önce hac sa'yi yapmamışlarsa ziyaret tavafından sonra sa'y yaparlar.

Kırân Haccı

Mikat öncesinde ya da mikatta hac ve umre için bir ihrama girilir. Mekke'ye girince önce umre sonra ihramdan çıkma- dan hac başlar. İfrad haccındaki gibi kudüm tavafı ve ardından sa'y yapılır. Sonraki aşamalar ifrad haccındaki gibidir. Farklı olarak kurban (temettu' haccı gibi) traş olmadan veya traştan sonra kesilir. Şafii mezhebinde kırân haccında ayrıca umre için tavaf ve sa'y yoktur. Mekke'ye varınca yapılan tavaf ikisi için de geçerlidir.

HACCIN ŞARTLARI**Haccin Farz Olmasının (Yükümlülüğünün Doğmasının) Şartları**

1. Müslüman olmak
2. Akıllı olmak
3. Bâliğ (ergen) olmak
4. Yeterli maddi imkânâ sahip olmak: Temel ihtiyaçlar karşılanıp hac için gerekli yol ve ikamet masrafları ve dönünceye kadar geride kalan aile fertlerinin iâşesinin olması.
5. Sağlıklı olmak: Öteki şartlar yerine geldikten sonra bir görüşe göre hac farz değilken diğer görüşe göre farzdır.

KELAM İLMİ

1. Kelam İlminin Tanımı, Konusu ve Amacı

1. 1. Kelime Anlamı

Sözlükte “yaralamak, etkilemek” anlamındaki “kelm” kökünden türemiş bir isim olup “bir fikri tam olarak anlatan söz, lafız, ibare, konuşma” gibi anlamlara gelir.

BİLGİ TAHTASI

Neden “Kelam” ismi verildiğine dair farklı görüşler vardır:

- Birinci asırda üzerinde ihtilaf edilen önemli meselelerden birisi Allah’ın kelâmı olduğu için, inançla ilgili tartışmalarda söze yani kelâma dayandığı için,
- Tartışmalar sırasında kullandığı akıl yürütme usulleri Mantık’a benzediği için onunla yakın anlamdaki Kelâm bu ilme ad olmuştur,
- Bu ilmin konu başlarında genelde ...“el-kelâmu fi” şeklinde bir ibare konulduğu için,
- Selefîn sustuğu Allah’ın sıfatları; yani ilmi, kudreti, kelâmı gibi konularda Kelam âlimleri söz ettiği için.

BİLGİ TAHTASI

Kelam İlminin Diğer İsimleri

Tartışma ve delillendirme gücünün kaynağı olan “mantık” biliminin bir diğer adı olarak bu ilme verilen “Kelam” ismi yaygınlık kazanmış olmakla birlikte

- **İlm-i tevhid – Tevhid ve sıfatlar ilmi** (En önemli konusu Allah inancı olduğu için Tevhid ve Sıfatlar İlmi ismini almıştır.)
- **Usûlü’l-dîn** (Temel inanç ilkelerini kendisine konu edindiği için)
- **El-fikhü’l-ekber** (Fıkıh inançla temellendirildiği için),
- **Akaid** (Dinin itikadi esaslarını temel aldığı için),
- **Nazar ve istidlâl ilmi** (Düşünme ve akletmeyi yöntem olarak seçtiği için) gibi adlar da verilmiştir.

1. 2. Terim anlamı

Gayesine Göre Tanımı: Kesin deliller sunmak ve karşıt görüş ve şüpheleri ortadan kaldırmak yoluyla İslam inanç esaslarını ispat ve yerleştirmeye hizmet eden bir ilimdir.

Mesail: Usûl-i Selase (ilahiyat, nübüvvet ve sem’iyyât olarak sıralanan ana konular). Kesin naslarla sabit olan inanç esasları her dönemde öncelikli konulardandır.

Vesail: Bu temel konuları açıklamaya yönelik yardımcı ilimler her dönemde değişiklik gösterdiğinden vesail kapsamında değerlendirilmiştir.

Makasid: Amaçlar

KELAM İLMİNİN AMAÇLARI

Taklid-i imandan tahkiki imana ulaştırmak

Doğru bilgi vererek hurafe ve batıl inançlardan arındırmak

Şüphe ve itirazlara cevap vermek

Diğer dinî ilimler için sağlam bir temel oluşturmak

Konusuna Göre Tanımı: Allah’ın zâtından ve sıfatlarından (Tevhid-ilahiyat), nübüvvet konularından, başlangıç ve sonuç itibarıyla varlıkların durumlarından (sem’iyyat) İslam’ın ilke ve esaslarına göre bahseden bir ilimdir.

PEGEM
AKADEMİ

BİLGİ TAHTASI

Kelam İlminin Konusu

Kelam İlmi Üç Esası (Usûl-i Selase) konu edinir:

- **İlahiyat:** Allah’ın zât ve sıfatlarından bahseden; O’nun hakkında doğru bilgiye ulaştıracak konular.
- **Nübüvvet:** Vahiy, Peygamberlik ve ilâhî kitaplarla ilgili konular.
- **Sem’iyyat:** Yaratılış ve ahiret (mebde ve mead) süreci ve bildirilen görülmeyen varlıklar hakkında vahiy kaynaklı temellendirme ve ilgili konulardır.